

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS VALSTYBINIS MOKSLO IR STUDIJŲ FONDAS

2005 m. gegužės 18 d. Nr. 1050-26-69

Vilnius

1. Santrauka

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondo (toliau – Fondas) 2004 metų patikslintas ataskaitinio laikotarpio valstybės biudžeto asignavimų planas iš viso 36502,2 tūkst. Lt, iš jų pagal: Fondo vykdomas programas: 1.1. „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ – 18502,2 tūkst. Lt bei 2.3 programai – „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ skirta 18000,0 tūkst. Lt. Fondas faktiškai gavo 36418,5 tūkst. Lt, arba 99,7 proc. ataskaitinio laikotarpio asignavimų plano, įskaitant patikslinimus, iš jų programoms : 1.1. „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ 18418,54 tūkst. Lt ir 2.3 programai – „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ 18000,0 tūkst. Lt.

Iš 1.1 „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ vykdomos programos Fondo aptarnavimo išlaidų ataskaitinio laikotarpio patikslintas asignavimų planas 1110,1 tūkst. Lt, faktiškai gauta ir padaryta 1107,4 tūkst. Lt kasinių išlaidų.

Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo valstybinio audito ataskaitoje pateikiame finansinės veiklos rezultatus, nustatytus pažeidimus, klaidas, netikslumus, pastebėjimus ir rekomendacijas.

Surinkome pakankamai įrodymų, kurie duoda pagrindą teigti, kad Fondo 2004 metų suvestinėje finansinėje atskaitomybėje nustatyti dalykai, kurie turėjo įtakos finansinių ataskaitų duomenų teisingumui, ir į kuriuos turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio vadovų dėmesys.

2. Audito užduotis

Valstybinį finansinį auditą atlikome Valstybės kontrolės finansinio audito 5-ojo departamento direktorės 2004-06-28 pavedimu Nr. 1050-26.

Audituojamas subjektas – Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas yra biudžetinė įstaiga, kurios veiklos tikslas – remti mokslą ir studijas.

Fondo adresas: Goštauto g. 12-407, Vilnius; identifikavimo kodas – 9172296.

Fondo steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-09-21 nutarimu Nr. 21 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 21 d. nutarimo Nr. 540 „Dėl Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo įsteigimo ir šio fondo nuostatų patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“.

Audituojamuoju laikotarpiu Fondui vadovavo direktorius dr. Sigitas Renčys, vyriausiąja finansininke dirbo Violeta Abramavičienė.

Audituota 2004 metų suvestinė finansinė atskaitomybė.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto bei atskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turta, dalis.

Ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatytu laiku.

3. Audito atlikimo tvarka ir audituotos sritys

Mes atlikome Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo 2004 m. gruodžio 31 d. išlaidų sąmatų vykdymo balanso; biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo; paslaugų pajamų ir išlaidų sąmatos vykdymo; ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto judėjimo ir pažymos apie debitorinį ir kreditorinį įsiskolinimą audita.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus. Auditas suplanuotas ir atliktas taip, kad pateiktų pakankamus, tinkamus ir patikimus įrodymus, jog finansinėse atskaitose nėra reikšmingų informacijos iškraipymų. Audito metu buvo atliktas finansinės atskaitomybės ir sandorių auditas, apimantis apskaitos dokumentų ištyrimą, vidaus kontrolės ir finansų valdymo informacijos, sudarytų sutarčių bei sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo teisėtumo tyrimą.

Siekdami finansinio audito tikslo, mes ištyrėme Fondo vidaus kontrolės aplinką, vidaus kontrolę ir rizikos veiksnius, susijusius su institucijos veikla ir apskaitos sistemomis. Įvertinome ilgalaikio turto, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sričių vidaus kontrolės procedūrų veikimą. Audito rizikai sumažinti pagal audito programas atlikome darbo užmokesčio, prekių ir paslaugų naudojimo, ilgalaikio turto įsigijimo, nurašymo ir nusidėvėjimo apskaitos sričių savarankiškas (detalias) didelės apimties procedūras bei Fondo vykdomų programų: 1.1 programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ ir 2.3 programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ skirtų lėšų poreikio, panaudojimo ir atsiskaitymo savarankiškas (detalias) didelės apimties procedūras.

Stebėtojų teisėmis mes dalyvavome Fondo turto metinėje inventorizacijoje, kurios metu teisės aktų pažeidimų nenustatyta.

4. Audituojamos įstaigos finansinės veiklos rezultatai

Fondas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų 2002-06-11 įstatymo Nr. IX-945 10 str., Vyriausybės 2002-09-21 nutarimu Nr. 21 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 21 d. nutarimo Nr. 540 „Dėl Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo įsteigimo ir šio fondo nuostatų patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ patvirtintais Fondo nuostatais bei valstybės ilgalaikė mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-12-22 nutarimu Nr. 1645 „Dėl ilgalaikės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategijos bei Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo“ ir 2003-12-22 nutarimu Nr. 1646 „Dėl Aukštųjų technologijų plėtros programos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002-12-21 nutarimu Nr. 2073 „Dėl Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir gražinimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtino nuostatas, kurios užtikrina efektyvią ir racionalią studijų finansavimo ir kreditavimo sistemą ir sudaro lengvatines sąlygas valstybinių bei ne valstybinių aukštųjų mokyklų studentams gauti paskolas studijų įmokoms ir gyvenimo išlaidoms iš dalies padengti.

Fondo direktorius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-01-09 nutarimu Nr. 21 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-21 nutarimo Nr. 540 „Dėl Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo įsteigimo ir šio fondo nuostatų patvirtinimo“ dalinio pakeitimo, 2002-10-25 įsakymu Nr. 64 patvirtino „Prašymų teikimo, jų nagrinėjimo, paramos skyrimo ir ataskaitų pateikimo reglamentą“, kuriuo nustatė paramos teikimo, prašymo nagrinėjimo, paramos skyrimo ir atsiskaitymo už gautą paramą tvarką, taip pat priemones, kurių Fondas gali imtis, jei paramos gavėjai nevykdo sutartyse su Fondu prisiimtų įsipareigojimų, ir apeliacijų dėl Fondo sprendimų tvarką.

Iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų mokslui ir studijoms remti, taip pat iš rėmėjų lėšų Fondas reglamento nustatyta tvarka skiria paramą:

- fondo inicijuotų konkursų moksliniams tyrimams (programoms), jeigu šie tyrimai nėra finansuojami iš kitų šaltinių;
- mokslininkų grupių ar atskirų mokslininkų iniciatyva pateiktiems mokslinių tyrimų projektams (programoms), jeigu šie tyrimai nedubliuoja mokslinės veiklos, finansuojamos iš kitų šaltinių;
- ūkio subjektų užsakymų mokslo ir studijų institucijų vykdomiems mokslinių tyrimų ar mokslo taikomųjų darbų projektams, jeigu juos iš dalies finansuoja ūkio subjektas ir jie nedubliuoja institucijų veiklos, finansuojamos iš kitų šaltinių;
- mokslo ir studijų institucijų moksliniams tyrimams ir mokslinių tyrimų programoms, įgyvendinamoms pagal tarptautines sutartis, jeigu šios mokslinių tyrimų programos ir darbai nėra finansuojami tarptautinių organizacijų ir fondų arba jeigu tarptautiniuose susitarimuose yra numatytas dalinis nacionalinių lėšų panaudojimas;
- mokslo konferencijoms, simpoziumams ir kitiems mokslo renginiams;

- mokslinėms monografijoms ir kitiems mokslo veikalams rengti;
- trečiųjų ir ketvirtųjų doktorantūros studijų metų doktorantų vykdomiems moksliniam tyrimams;
- valstybės paskoloms studentams teikti.

Lietuvos valstybiniam mokslo ir studijų fondui programoms vykdyti 2004 metais Lietuvos Respublikos 2004 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2003-12-11 Nr. IX-1884 su vėlesniais pakeitimais) bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-03 nutarimu Nr. 110 „Dėl 2004 metų Lietuvos Respublikos Valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-07-21 nutarimo Nr. 926 redakcija) buvo patvirtinta iš viso 36502,2 tūkst. Lt.

Fondo vykdomų programų asignavimai sudarė: „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ – 18502,2 tūkst. Lt ir „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ – 18000 tūkst. Lt

Fondas 2004 metais programų vykdymui iš viso gavo 36418,5 tūkst. Lt, arba 99,8 proc. sąmatoje numatytų biudžeto asignavimų.

Fondo pateiktoje suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatų įvykdymo 2005-01-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) kasinės išlaidos pagal ekonominės klasifikacijos kodus neviršijo patikslintos ataskaitinio laikotarpio sąmatos.

Viena iš sudedamųjų Fondo vykdomos 1.1 programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ dalių yra Fondo valdymui skirti asignavimai ir su tuo susijusios išlaidos. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-21 nutarimu Nr. 540 (2002-01-09 nutarimo Nr. 21 redakcija) Fondui valdymo išlaidoms leista panaudoti 6,0 proc. 2004 metais Fondo valdymo išlaidos sudarė 1107,4 tūkst. Lt 1.1 programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ lėšų, kurios skiriamos ekspertų ir fondo valdybos narių ekspertiniam darbui, fondo tarnautojų darbui apmokėti bei kitoms fondo valdymo išlaidoms padengti.

Per ataskaitinį laikotarpį ilgalaikio materialaus turto balansinė vertė padidėjo 286,7 tūkst. Lt.

Trumpalaikio turto likutis metų pabaigoje padidėjo 5,0 tūkst. Lt.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija patikslino Fondo vykdomos programos 1.1 „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ 2004 m. I ketvirčio išlaidų sąmatą, funkcijos kodas 01.04.01.01 ekonominės klasifikacijos kodas 2.2.1.1.1.30 – 40000 Lt perkeldama į minėtos programos ekonominės klasifikacijos kodą 3.1.1.5.1.3 – 10000 Lt ir į ekonominės klasifikacijos kodą 3.1.2.1.1.5 – 30000 Lt.

Fondas, vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-21 nutarimo Nr. 2073 „Dėl valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir gražinimo tvarkos patvirtinimo“ reikalavimus ir siekdamas išplėsti turimos techninės įrangos galimybes, asignavimų paprastosioms išlaidoms ekonomiją 40,0 tūkst. Lt panaudojo nepaprastosioms išlaidoms finansuoti įdiegiant informacinę sistemą „Paskola – 2“.

Vadovaujantis Fondo Viešųjų pirkimų komisijos 2004-07-30 nutarimu bei informacinės sistemos „Paskola“ perdavimo-priėmimo aktais Nr. 1-12, pervedė likusią 55680,97 Lt sumą.

Fondo direktoriaus 2004-11-25 įsakymu Nr. VI-44 sudaryta komisija atliko suteiktų paskolų inventorizaciją už 1998-2004 metus, 2004 m. gruodžio 1 d. būklei.

Fondo debitorinis 63678,5 tūkst. Lt įsiskolinimas – tai suteiktos valstybės paskolos studentams – 63675,3 tūkst. Lt (ataskaitiniu laikotarpiu išmokėta paskolų – 19008,2 tūkst. Lt, gražinta – 1557,7 tūkst. Lt), atsiskaitymai už socialinio draudimo įmokas – 0,7 tūkst. Lt ir atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais – 2,5 tūkst. Lt. Fondas kreditorinio įsiskolinimo ataskaitinio laikotarpio pabaigai neturėjo.

Fondo užbalansinėse sąskaitose apskaitomas ilgalaikis turtas ataskaitinio laikotarpio pradžiai 2004-01-01 buvo 7,6 tūkst. Lt, kurį sudarė: iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pagal panaudos sutartį Nr. 11FM-98/050 gauta 6073 Lt vertės kompiuterinė techninė įranga tikslinei paskirčiai – biudžeto išlaidų sąmatų vykdymo apskaitai tvarkyti ir prisijungti prie Iždo informacinės sistemos ir pagal sudarytą su UAB „Vanvita“ 2002-11-25 nuomos sutartį Nr. 206 išnuomotas geriamojo vandens išpilstymo komplektas, kurio kaina 1490,0 Lt.

Finansų ministerija, vadovaudamasi finansų ministro 2004-03-29 įsakymu Nr. 1K-099 „Dėl valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise“, Valstybės turto, perduodamo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise 2004-04-29 perdavimo ir priėmimu aktu Nr. 15.36-118, perdavė valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą – kompiuterinės įrangos komplektą, kurio įsigijimo vertė 6073,0 Lt

Fondas perdavimo ir priėmimu aktu Nr. 15.36-118 perduotą valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą – kompiuterinės įrangos komplektą, kurio įsigijimo vertė 6073,0 Lt, įrašė į ilgalaikio turto sąskaitos 010 subsąskaitą 013.

Fondo užbalansinėse sąskaitose apskaitomas ilgalaikis turtas ataskaitiniam laikotarpiui – 2005-01-01 buvo 1490,0 Lt vertės išnuomotas geriamojo vandens išpilstymo komplektas.

5. Dalykai, kurie turėjo įtakos finansinių ataskaitų duomenų teisingumui ir į kuriuos turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio vadovų dėmesys

5.1. Programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ asignavimų skyrimas mokslo ir studijų institucijoms

Fondas pagal nuostatuose nustatytas veiklos kryptis 2004 metais 01.01 programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ vykdymui gavo 18418,5 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų. Iš šios sumos 16058,8 tūkst. Lt (1107,4 tūkst. Lt panaudoti Fondo išlaidymui ir 1252,3 tūkst. Lt panaudoti valstybės funkcijos vykdymui – 9.4.1.0.1) valdybos sprendimu paskirstė sutartimis kitoms mokslo ir studijų institucijoms remdamas mokslinius tyrimus.

Fondas finansavo konkurencingus mokslo programų ir mokslinių tyrimo darbų projektus. Sprendimą finansuoti mokslo ir studijų institucijų mokslinio tyrimo darbą ekspertų komitetų teikimu

priėmė Fondo valdyba. Su mokslo ir studijų institucijomis – mokslinio tyrimo darbo atsakingomis vykdytojomis – Fondas sudarė nustatytos formos sutartis.

(1) pastebėjimas. Mokslo institucijos prie pasirašytų sutarčių Fondui pateikė sąmatas, kuriose nurodė išlaidų poreikį: darbo užmokesčiui, socialinio draudimo įmokoms, medžiagų, ilgalaikio turto ir kitų prekių įsigijimui. Tačiau Fondas, sudarydamas sutartis, nepatvirtino išlaidų sąmatų, kuriose būtų numatytos ir turto, būtino programoms vykdyti, įsigijimo išlaidos.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija) patvirtintų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 18 punktu nustatyta, kad valstybės biudžeto programų sąmatas sudaro kiekvienas valstybės biudžeto asignavimų valdytojas, kiekviena jam pavaldi biudžetinė įstaiga ir kiti subjektai, sąmatas pasirašo minėtų subjektų vadovai ar įgalioti jų asmenys ir patvirtina antspaudu, o asignavimų valdytojas ar jo įgalioti asmenys tvirtina šias sąmatas. Fondas nesivadovavo šia nuostata, nes nepatvirtino mokslo įstaigoms valstybės biudžeto lėšoms išlaidų sąmatų 16058,8 tūkst. Lt.

(2) pastebėjimas. Fondui 01.01 programos „Šalies mokslo plėtros programa“ vykdymui asignavimų materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimui nebuvo patvirtinti. Fondas mokslo įstaigoms lėšas skyrė vienu išlaidų ekonominės klasifikacijos kodu 2.2.1.1.1.30 „Kitos paslaugos“. Tokiu būdu, žinodamas, kad mokslo institucijos gautas lėšas panaudos turtui įsigyti, ir skirdamas pagal prašomą poreikį, Fondas nesivadovavo Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (2003-12-23 Nr. IX-1946) 5 straipsnio 1 dalies nuostata, kad asignavimų valdytojas privalo naudoti skirtus biudžeto asignavimus pagal nustatytą paskirtį savo vadovaujamos biudžetinės įstaigos programoms vykdyti, paskirstyti jiems skirtas biudžeto lėšas pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams programoms vykdyti, 2 straipsnio 1 dalies nuostata, kad asignavimai biudžete nustatyta biudžetinių įstaigų ir kitų biudžeto lėšas gaunančių subjektų, atliekančių viešojo administravimo funkcijas išlaidoms ir ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui bei strateginėms atsargoms įsigyti skirta lėšų suma.

5.2. Programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ asignavimų naudojimas mokslo ir studijų institucijose

(3) pastebėjimas. Audito metu nustatėme, kad mokslo institucijos (pagal veiklos kryptis) pateikė sąmatas (tyrėme iki 2004-10-01), kuriose nurodė, kad pagal tvirtinamus projektus planuoja įsigyti prietaisų, laboratorinės įrangos, kitų prekių ir ilgalaikio turto 532 tūkst. Lt. Atrinkę dalį mokslo įstaigų su Fondu pasirašytų sutarčių (pagal veiklos kryptis), kuriose iš pavedimų lėšų planuojama daryti išlaidas įsigyjant ilgalaikį turtą, nustatėme, kad iš Fondo skirtos paramos Aukštųjų technologijų plėtros programos projektų vykdymui panaudota laboratorinei įrangai įsigyti 83 tūkst. Lt, remiant mokslinius tyrimus – 88,1 tūkst. Lt prietaisams ir kitam ilgalaikiam turtui įsigyti, vykdant prioritetinių mokslo kryptių programos projektus – 261,03 tūkst. Lt ilgalaikiam turtui įsigyti.

Atlikdami auditus mokslo įstaigose, nustatėme, kad įstaigos, kurioms skirtos lėšos išlaidų ekonominės klasifikacijos kodu 2.2.1.1.1.30 „Kitos paslaugos“, asignavimus naudojo darbo užmokesčiui, kitoms išlaidoms ir turtui įsigyti. Audituotos įstaigos gautas lėšas panaudojo: 529,6 tūkst. Lt – ilgalaikio turto įsigijimui; 213,3 tūkst. Lt – darbo užmokesčiui; 66,7 tūkst. Lt – įmokų socialinio draudimo įmokoms

(Papildoma informacija pastebėjimui pagrįsti) Institutai, gavę lėšas iš Fondo pagal vieną išlaidų ekonominės klasifikacijos kodą 2.2.1.1.1.30 „Kitos paslaugos“, atsiskaitę Fondui Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitomis (forma Nr. 2) ir nurodę, kad visos gautos lėšos panaudotos pagal klasifikacijos kodą 2.2.1.1.1.30 „Kitos paslaugos“, faktiškai gautas lėšas panaudojo:

- Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas iš 187,0 tūkst. Lt gautų lėšų įsigijo ilgalaikio turto už 12,1 tūkst. Lt, išmokėjo 6,7 tūkst. Lt darbo užmokesčio, 2,1 tūkst. Lt pervedė socialinio draudimo įmokoms.

- Lietuvių kalbos institutas (perskirsčius lėšas Lietuvos muzikos akademijai) iš 37,72 tūkst. Lt įsigijo ilgalaikio turto už 5,1 tūkst. Lt, 2,9 tūkst. Lt išmokėjo darbo užmokesčio, socialinio draudimo įmokoms pervedė 0,9 tūkst. Lt.

- Vilniaus universiteto Onkologijos institutas iš 316,0 tūkst. Lt panaudojo 30,1 tūkst. Lt darbo užmokesčiui, 9,3 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokoms.

- Chemijos institutas iš 400 tūkst. Lt įsigijo ilgalaikio turto už 42,6 tūkst. Lt, panaudojo 43,4 tūkst. Lt darbo užmokesčiui, 13,4 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokoms.

- Vilniaus universiteto Teorinės fizikos ir astronomijos institutas iš 67,6 tūkst. Lt įsigijo 7,5 tūkst. Lt vertės ilgalaikį turta, 24,8 tūkst. Lt panaudojo darbo užmokesčiui ir 7,7 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokoms.

- Vilniaus universiteto Imunologijos institutas iš 115,0 tūkst. Lt panaudojo 58,6 tūkst. Lt ilgalaikio turto įsigijimui.

- Fizikos institutas iš 786,8 tūkst. Lt įsigijo ilgalaikio turto už 353,0 tūkst. Lt, panaudojo 58,5 tūkst. Lt darbo užmokesčiui, 18,1 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokoms.

- Puslaidininkų fizikos institutas iš 405,8 tūkst. Lt įsigijo ilgalaikio turto už 4,7 tūkst. Lt, panaudojo 46842,14 Lt darbo užmokesčiui, 15240,73 Lt – socialinio draudimo įmokoms.

(4) pastebėjimas. Atkreipiame dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tobulinimo“ ir 1991-11-23 nutarimas Nr. 483 „Dėl mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimo“ reglamentuoja minėtų įstaigų ir institucijų darbuotojų darbo užmokesčio, priedų, priemonių ir vienkartinį piniginių išmokų mokėjimą iš darbo užmokesčio fondo lėšų. Dėl to, kad Fondas nepatvirtino mokslo įstaigoms sąmatų ir įstaigos jas apskaitė kaip pavedimų lėšas, susidarė prielaidos įstaigoms iš valstybės biudžeto lėšų darbo užmokesčių, priedus, priemokas mokėti neriboto

dydžio, nes iš pavedimų lėšų darbuotojams darbo užmokesčio skyrimo bei priedų dydžio nereglamentuoja joks teisės aktas.

(5) pastebėjimas. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimu Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarkos patvirtinimo“ patvirtinta Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarka nustato, kokia tvarka yra skiriamos valstybės biudžeto lėšos ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo verte padidinti valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybių įstaigoms ir įmonėms. Asignavimų valdytojas – Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas, skirdamas valstybės biudžeto lėšas mokslo įstaigoms, turėjo informacijos (pagal pateiktas sąmatas prie projektų), kad mokslo įstaigos planuoja įsigyti ilgalaikio turto, todėl Fondas, skirdamas lėšas ilgalaikiam turtui įsigyti, ir mokslo įstaigos, įsigydamos tokį turtą, nesivadovavo minėto nutarimo nuostatomis.

5.3. Programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ faktinių išlaidų įtraukimas į apskaitą ir atskleidimas finansinėse ataskaitose

Vertindami faktinių išlaidų, padarytų kitų nepavaldžių institucijų, atvaizdavimą Fondo apskaitos registruose, vadovavomės šių įstatymų ir teisės aktų nuostatomis:

Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 12 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostata, kad visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai turi būti pagrįsti apskaitos dokumentais, kurie surašomi ūkinės operacijos ir ūkinio įvykio metu arba jiems pasibaigus, išskyrus ūkinės operacijas ir ūkinius įvykius, kurie negali būti pagrįsti apskaitos dokumentais, pagrindžiami su jais susijusių ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių apskaitos dokumentais, 2 straipsnio nuostata, kad apskaitos dokumentas yra popierinis arba elektroninis liudijimas, patvirtinantis ūkinę operaciją arba ūkinį įvykį ir turintis rekvizitus (rekvizitus nustato įstatymo 13 str. 1 d.), pagal kuriuos galima nustatyti ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio tapatumą, taip pat 13 straipsnio 7 dalyje nurodytas dokumentas (13 str. 7 dalis nustato, kad kai ūkinė operacija jau atlikta arba ūkinis įvykis baigėsi, bet dar negautas apskaitos dokumentas, surašomas laisvos formos apskaitos dokumentas, nustatantis ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio tapatumą).

(6) pastebėjimas. Mokslo įstaigos patvirtino iš Fondo gautų biudžeto lėšų panaudojimą, pateikdamos Fondui Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitas (formas Nr. 2), kuriose nurodytos faktinės išlaidos „Kitų paslaugų“ straipsnyje.

Puslaidininkų fizikos institutas iš 197 tūkst. Lt pavedimų lėšų 59,7 tūkst. Lt pervedė į specialią lėšų sąskaitą ir Fondui nepateikė tai daliai net Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitos (formas Nr.2) faktinių išlaidų patvirtinimui. Institutas 59,7 tūkst. Lt faktinių išlaidų pagrindimui pateikė pažymą, kurioje nurodė, kad 2003-08-26 sutartyje Nr. B-13/2003 numatytos atsiskaitymo formos Nr. 2 Lietuvos

valstybiniam mokslo ir studijų fondui pristatyti negali, nes lėšos apskaitytos specialiojoje programoje. Fondas, vadovaudamasis pažyma, apskaitė faktines išlaidas.

Tokiu būdu negalime patvirtinti, kad mokslo institucijų pateiktose atskaitomybės formose faktinių išlaidų suma atitinka suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitoje (forma Nr. 2) nurodytoms faktinėms išlaidoms.

(7) pastebėjimas. Fondo Finansų apskaitos skyrius, gavęs iš Mokslo skyriaus nurodymą pagal pasirašytą sutartį su Fondu pervesti pinigines išmokas mokslo institucijoms, įsipareigojimą pervesti pinigus apskaitė D 200, K 178, pervedusi pinigus apskaitė D 178, K 090. Tokia sąskaitų korespondencija rodo, kad Fondas apskaitė savo įsipareigojimus mokslo institucijoms pervesti pinigus ir įsipareigojimo įvykdymą – pervedimą, tuo pačiu apskaitydamas faktiškai patirtas išlaidas, kurių nepatyrė.

Fondo Finansų apskaitos skyrius įsipareigojimo pervesti pinigus mokslo institucijoms vykdomos programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ momentu apskaitė ir dar nepatirtas subjektų, gavusių lėšas, išlaidas. Tokiu būdu Finansų apskaitos skyrius faktiškai patirtas išlaidas apskaitė be apskaitos dokumentų, pagrindžiančių ūkines operacijas, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatose, nes nurodymas pervesti pinigus nėra pagrindas faktiškai patirtoms išlaidoms įregistruoti.

Tokia faktiškai patirtų išlaidų apskaita rodo, kad asignavimų valdytojas tik dalino lėšas, nevykdydamas pareigos užtikrinti paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumo (Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 7 d.).

(8) pastebėjimas. Fondo valdybos priimti nutarimai bei direktoriaus 2002-10-25 įsakymu Nr. 64 patvirtintas Prašymų teikimo, jų nagrinėjimo, paramos skyrimo ir ataskaitų pateikimo reglamentas, kurio I dalies 9 p. nurodyta, kad juridiniai asmenys privalo iki kiekvieno ketvirčio pirmo mėnesio 10 dienos pateikti Fondui „Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitą“ (forma Nr. 2) apie visas lėšas, gautas pagal sutartį su Fondu, tarp jų ir apie lėšas, gautas pagal institucijų aptarnaujamas sutartis mokslininkų (mokslininkų grupių) vykdomiems tyrimams“.

Atkreipiame jūsų dėmesį, kad Finansų apskaitos skyriaus darbuotojai faktines išlaidas nurašė nelaukdami kol mokslo institucijos atsiskaitys pagal minėto įsakymo nustatytą tvarką.

Fonde nenustatyta tvarka, kokiais apskaitos dokumentais remiantis faktinių išlaidų operacijos registruojamos apskaitos registruose. Jos neparengtos taip, kaip nustatyta finansų ministro 2003-05-08 įsakymu Nr. 1k-123 patvirtintuose Minimaliuose finansų kontrolės reikalavimuose, tai yra neatsižvelgta į veiklos pobūdį ir ypatumus, nes juose nenurodytos procedūros, kaip Finansų apskaitos ir kontrolės atsakingi darbuotojai tikrina ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių (pavyzdžiui faktinių išlaidų, padarytų kitų subjektų) įregistravimo pagrįstumą.

Atkreipiame jūsų dėmesį, kad Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002-05-21 įsakymu Nr. 139 patvirtinto Finansų kontrolės vadovo 10 punkto reikalavimu nustatyta, kad ūkinės operacijos ir kiti susiję svarbūs įvykiai turi būti išsamiai ir tiksliai dokumentuoti, kad kiekvieną operaciją arba ūkinį įvykį bei su

jais susijusią informaciją būtų galima atsekti nuo pradžios iki pabaigos. Turi būti parengtos atitinkamos finansų kontrolės procedūrų ir finansinės atskaitomybės rengimo taisyklės. Tokios taisyklės Fonde neparengtos ir nepatvirtintos. Tokiu būdu veikiančios Fonde faktinių išlaidų įregistravimo procedūros neatitinka Buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatų, kad apskaitos dokumentu laikomas dokumentas, turintis visus įstatymu reikalaujamus rekvizitus, nustatantis ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio tapatumą.

(9) pastebėjimas. Kadangi faktinės išlaidos nurašytos dar jų nepatyrus ir pervedamos mokslo institucijoms bendra suma, mes negalėjome atlikti audito procedūrų, kad galėtume patikrinti (atsekti konkretų ūkinį įvykį) patirtų faktinių išlaidų pagrįstumą.

Dėl to negalime patvirtinti, kad sutartimis paskirstytos programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ 16058,8 tūkst. Lt faktinės išlaidos yra įvertintos teisinga suma, užregistruoti visi ūkiniai įvykiai ir atitinkamame laikotarpyje, finansinėje atskaitomybėje jos atskleistos taikant apskaitos principus ir taisykles, ūkiniai įvykiai, susiję su faktinių išlaidų padarymu, tikrai įvyko, baigti bei atlikti pagal įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimus.

(10) pastebėjimas. Fonde taikoma apskaitos sistema ir asignavimų valdytojo suvestinės atskaitomybės sudarymo tvarka nėra reglamentuota įvertinant asignavimų skirstymo ir naudojimo specifiką. Reikalinga spręsti klausimą dėl faktinių išlaidų registravimo apskaitoje pagal Fondo veiklos specifines rūšis ir ypatumus, parengti tam atitinkamas taisykles (aprašus) ir suvestinės atskaitomybės sudarymo taisykles bei tuo eliminuoti šiuo metu egzistuojančią riziką dėl ataskaitų sudarymo teisingumo.

(Papildoma informacija pastebėjimui pagrįsti). Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas mokslinių projektų vykdymui pagal pasirašytas sutartis pveda lėšas vienai mokslo institucijai (nors projektą vykdo kelios), kuri gautas lėšas perskirsto kitomis mokslo institucijomis. Kitos mokslo institucijos pateikia perskirsčiusiai lėšas institucijai informaciją apie gautų lėšų panaudojimą (ataskaita forma Nr. 2), pastaroji informuoja Fondą apie lėšų panaudojimą tokiu pat būdu. Pavyzdžiui: Fizikos institutas 2004 metais iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo gavo 1001,2 tūkst. Lt pavedimų lėšų (iš jų 786,8 tūkst. Lt skirta institutui, 214,8 tūkst. Lt – kitiems projekto dalyviams), Muzikos akademija gautas lėšas perskirstė kitoms mokslo institucijoms, Chemijos institutas gavo 400 tūkst. Lt, kuriuos naudojo projektams vykdyti kartu su Botanikos ir Fizikos institutais, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas gavo 177 tūkst. Lt, kuriuos pvedė Lietuvių kalbos institutui (35 tūkst. Lt), Lietuvos istorijos institutui (55 tūkst. Lt), Matematikos ir informatikos institutui (41 tūkst. Lt).

Fondas, šiuo atveju žinodamas, kokiomis dalimis kiekviena institucija vykdys projektą, lėšas pveda vienai iš jų nenumatydamas, koku būdu kitos atsiskaitys ir su kuo (su Fondu ar su institucija, kuri perskirstė projektui skirtas lėšas). Toks lėšų perskirstymas ir atsiskaitymo tvarkos ir kontrolės nebuvimas dar labiau apriboja galimybes pritaikyti audito procedūras nustatyti realias faktines išlaidas.

5.3. Vidaus kontrolės procedūros vykdant programą „Šalies mokslo plėtros skatinimas“

Fondo direktoriaus patvirtinta apskaitos politika neužtikrina, kad Fondo faktinės išlaidos būtų tiksliai ir teisingai atspindėtos finansinėje apskaitoje ir atskaitomybėje.

Fondo vidaus kontrolės sistema nepilnai atitinka Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (2002-12-10 Nr. IX-1253) nuostatų ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu (2003-05-08 Nr.1K-123) patvirtintų Finansų kontrolės reikalavimų, nes nevykdoma apskaitos kontrolė, kurios metu būtų tikrinama, ar lėšos panaudotos pagal paskirtį ir ar tinkamai pagal apskaitos dokumentus įtrauktos į apskaitos registrus (einamoji kontrolė), ar nebuvo įstatymų pažeidimų naudojant lėšas (paskesnioji kontrolė).

Fondas, skirstydamas 01.01 programos „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ lėšas, nepareikalavo, kad lėšas gavusios mokslo institucijos patvirtintų sąmatas pagal išlaidų ekonominę klasifikaciją, kaip nustatyta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-016 įsakymo Nr. 70 234 punktu.

Asignavimų valdytojas nevykdė tinkamos apskaitos kontrolės, kadangi vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (2001-11-06 Nr. IX-574) 12 straipsnio 1 dalimi visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai turi būti pagrįsti apskaitos dokumentais.

6. Asignavimų valdytojo pareigos ir atsakomybė

Atkreipiame dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (2002-12-10 Nr. IX-1253) 4 straipsnio 6 punktą už tinkamą apskaitos tvarkymą atsako viešojo juridinio asmens vyriausiasis buhalteris arba apskaitos tarnybos vadovas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr. 205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatų 19 p., biudžeto pajamų ir išlaidų vykdymui kontroliuoti reikia informacijos, kurios pagrindinis šaltinis yra atskaitomybė. Jos teisingumą garantuoja vyriausiasis finansininkas. Vadovaujantis minėto nutarimo 19, 19.1 punktais, vyriausiasis finansininkas kartu su įstaigos vadovu atsako, jeigu neteisingai tvarkoma buhalterinė apskaita.

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (2003-12-23 Nr. IX-1946) 5 straipsnio 2 dalis asignavimų valdytojui nustato pareigą organizuoti iš biudžeto finansuojamų programų rengimą ir vykdymą, 6 dalis – užtikrinti finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą ir pateikimą laiku, o 7 straipsnio 3 dalis nustato asignavimų valdytojo atsakomybę už buhalterinės apskaitos organizavimą ir finansinės atskaitomybės rengimą bei pateikimą pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus

7. programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ vykdymo dalykai

Studentų kreditavimo srityje Fondas vadovaujasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-21 nutarimu Nr. 2073 „Dėl valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir

gražinimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtinta tvarka bei Fondo direktoriaus 2003-01-17 įsakymu Nr. 5 patvirtintais „Valstybės paskolų skyrimo studentams nuostatais“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo 2002-06-11 įstatymo Nr. IX-945 3 str. 2 dalimi, 2004-04-28 nutarimu Nr.484 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-02-28 nutarimo Nr. 235 „Dėl užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės studijų Lietuvos aukštosiose mokyklose reikalavimų patvirtinimo“, nutarė patvirtinti Užsienio valstybių piliečių bei asmenų be pilietybės studijų Lietuvos aukštosiose mokyklose taisyklės (nauja redakcija). Patvirtintų taisyklių 10 p. nurodyta: „Užsieniečiai, studijuojantys Lietuvos valstybinėse ir nevalstybinėse aukštosiose mokyklose, turi teisę tomis pačiomis sąlygomis kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai gauti stipendijas ir valstybės paskolas.“

Pastebėjimas. Užsieniečiai studijuojantys Lietuvos valstybinėse ir nevalstybinėse aukštosiose mokyklose, pasinaudoję tomis pačiomis sąlygomis kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai, gavę valstybės paskolą, gali jos negrąžinti. Nenumatytas mechanizmas (užsieniečiui baigus mokslus ir išvykus iš Lietuvos), kaip susigrąžinti paskolą iš užsienio valstybės piliečio arba asmens be pilietybės, jeigu jis geranoriškai ir laiku jos negrąžino.

Tikslinis paskolos panaudojimas – paskolos dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus lėšos pervedamos į paskolos gavėjo asmeninę sąskaitą, visa suma iš karto.

8. Rekomendacijos

Atsižvelgiant į ataskaitoje išdėstytus dalykus, siūlome Fondo vadovybei:

Numatyti papildomas apskaitos kontrolės procedūras, kurios užtikrintų teisingą patirtų faktinių išlaidų įvertinimą ir jų atskleidimą finansinėje atskaitomybėje, laikantis apskaitos principų ir taisyklių, ūkinių įvykių, susijusių su faktinių išlaidų darymu tikrumą bei jų atitikimą teisė aktų reikalavimams.

Atsižvelgiant į asignavimų perdavimo platų spektrą mokslo įstaigoms, parengti kontrolės procedūrų taisyklės, kuriuose būtų dokumentuota, kaip ir kas konkrečiai vykdo kontrolės procedūras, šiose įstaigose patiriamų faktinių išlaidų srityje.

Siekiant įgyvendinti apskaitos politiką ir atskleisti ją asignavimų valdytojo atžvilgiu, užtikrinant suvestinės atskaitomybės sudarymo principus ir metodus bei kontrolės procedūras, parengti ir patvirtinti specialiąsias suvestinės finansinės atskaitomybės sudarymo taisyklės, kuriuose detalčiai būtų aprašyti rengimo metodai ir procedūros, dokumentuotos kitų subjektų pateiktų duomenų pagrindimo bei jų įtraukimo į suvestinę finansinę atskaitomybę kontrolės procedūros.

Dėkojame Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondo darbuotojams už tarpusavio supratimą ir pagalbą atliekant 2004 metų finansinės atskaitomybės auditą. Tikimės konstruktyvaus bendradarbiavimo ateityje.

Apie rekomendacijų įvykdymą iki 2005-07-01 prašome informuoti Valstybės kontrolės Finansinio audito 5-ąjį departamentą, adresu: Pamėnkalnio g. 27, LT-01113 Vilnius.

Finansinio audito 5-ojo departamento direktorė

Daiva Bakutienė

Vyresnioji valstybinė auditorė

Aldona Benetienė

Susipažinome:

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų
fondo direktorius

dr. Sigitas Renčys

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondo
vyriausioji finansininkė

Violeta Abramavičiėnė